

ਕਖਾ-12

ਅਨੁਵਾਦ

ਜੀਥੇ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਬੋਰਡ ਕੀ ਵਯਾਕਰਣ ਕੀ ਪੁਸਤਕ ਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੇ ਹਿੰਦੀ ਕੇ ਤਦਾਹਰਣ ਦਿਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਓਰ ਤਸਕੇ ਬਾਦ ਪਾਠ ਕੇ ਅਭਯਾਸ ਕੋ ਹਲ ਕਿਯਾ ਗਯਾ ਹੈ :

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਬੋਰਡ ਕੀ ਵਯਾਕਰਣ ਕੀ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਤਦਾਹਰਣ

ਗਘਾਂਸ਼ ਕਾ ਅਨੁਵਾਦ

1. ਕੱਲ ਐਤਵਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇਕ ਕੇਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਾਰਾਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਤੇ ਬਿੱਸਕੁਟ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਬਾਲੀਆਂ। ਮੈਂ 11 ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਬੁੱਝਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਕੇਕ ਕੱਟਿਆ। ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ, “ਜਨਮਦਿਨ ਦੀ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ”। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਮਿਤਰ ਰਾਜੂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ। ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਅਨੁਵਾਦ

ਕਲ ਰਵਿਵਾਰ ਥਾ। ਯਹ ਅਵਕਾਸ਼ ਕਾ ਦਿਨ ਥਾ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਮੇਂ ਏਕ ਪਾਰਟੀ ਥੀ। ਯਹ ਮੇਰੇ ਜਨਮਦਿਨ ਕੀ ਪਾਰਟੀ ਥੀ। ਵਹਾਓਂ ਕੇਕ ਥਾ, ਜਿਸ ਪਰ 12 ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਥੀਂ। ਵਹਾਓਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਓਰ ਬਿੱਸਕੁਟ ਥੇ। ਮੇਰੀ ਮਾਓਂ ਨੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਲਾਈਂ। ਮੈਂਨੇ ਗਯਾਰਹ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਬੁੱਝਾ ਦੀਂ। ਮੈਂਨੇ ਕੇਕ ਕਾਟਾ। ਮੇਰੇ ਮਿਤਰ ਗਾ ਰਹੇ ਥੇ, “ਜਨਮਦਿਨ ਸੁਬਾਰਕ ਹੋ”। ਹਮ ਸਭ ਕੱਢੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਥੇ। ਪਰੰਤੂ ਸੁਝੇ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਓਰ ਅਪਨੇ ਸਭਸੇ ਅਚਛੇ ਮਿਤਰ ਰਾਜੂ ਕੀ ਕੱਢੀ ਯਾਦ ਆਈ। ਮੇਰੀ ਮਾਓਂ ਨੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਸਭਕਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਿਯਾ।

2. ਅੱਜ 26 ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬੜਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਰੇਡ ਗਰਾਉਂਡ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣਗੇ। ਜਦ ਮੈਂ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿਚ

ਪੁੱਜਿਆ, ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਝੰਡੇ ਦੀ ਰੱਸੀ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਝੰਡਾ ਉਪਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜੇ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਗ-ਡੋਰ ਹੇਠ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਿਤਾ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।

ਹਿੰਦੀ में अनुवाद

आज 26 जनवरी का दिन है। हमारा शहर बड़ा साफ-सुथरा दिखाई देता है। पुरुषों, स्त्रियों तथा बच्चों ने नई पोशाकें पहन रखी हैं। वे सब परेड ग्राउंड की ओर जा रहे हैं। वहाँ शिक्षामंत्री जी आ रहे हैं। वे राष्ट्रीय-ध्वज लहराएँगे। जब मैं ग्राउंड में पहुँचा, मंत्री जी मंच पर थे। वे झंडे की रस्सी खींच रहे हैं। झंडा ऊपर जा रहा है। यह हमारा राष्ट्रीय ध्वज है। मंत्री जी, झंडे को सलामी दे रहे हैं। सभी लोग राष्ट्रीय गान गा रहे हैं। इसके बाद मंत्री जी ने लोगों को संबोधित किया। भारत दो सौ वर्षों तक अंग्रेज़ी शासन के अधीन रहा। महात्मा गांधी हमारी आज़ादी के लिए लड़े। हमें उनके नेतृत्व में स्वतंत्रता मिली। वे हमारे राष्ट्रपिता हैं। हमें अपने महान नेताओं पर गर्व है।

3. ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੰਡਿਤ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਇਕ ਨਾਮੀ ਵਕੀਲ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਜੀਵਨ ਵਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1921 ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵੀਰਤਾ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਸ਼ਟ ਸਹੇ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ। ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਸਚਮੁਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਤਨ ਹਨ।

हिंदी में अनुवाद

पंडित जवाहर लाल नेहरू केवल भारतवर्ष में ही नहीं, अपित पूरे संसार में प्रसिद्ध हैं। उनके पिता पंडित मोती लाल नेहरू एक प्रसिद्ध

वकील थे और राजसी जीवन व्यतीत करते थे। सन् 1921 में गांधी जी ने भारत की स्वतंत्रता के लिए आंदोलन शुरू किया। पिता की तरह पुत्र ने भी इसमें भाग लिया और अपनी वीरता का परिचय दिया। सभी ने अनेक कष्ट सहे, परंतु भारत माता की सेवा से मुख न मोड़ा। नेहरू जी सचमुच हमारे देश के रत्न हैं।

4. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਪੁਰਖ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਸਨ। ਉਹ ਏਕਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਪ੍ਰੇਮ, ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਜਦ ਉੱਚੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਭਰਮਾਂ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵੱਡੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਉਹਨਾਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਨੇਕ ਕਰਮ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਦੋਵੇ ਹੀ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

हिंदी में अनुवाद

गुरु नानक देव जी एक साधारण व्यक्ति नहीं थे। वे एक अवतार पुरुष और समाज सुधारक थे। वे एकता, समानता, प्रेम, सत्य और शांति के प्रतीक थे। वे उस समय पैदा हुए, जब ऊँची जाति के लोग निम्न जाति के लोगों को हेय दृष्टि से देखते थे। लोग भ्रमों और झूठे रीति रिवाजों में आस्था रखते थे। वे भगवान का भूल चुके थे। उन्होंने उन्हें सच्चा मार्ग दिखाया। उन्होंने कहा कि सच्चा धर्म और पूजा मानवता से प्रेम करना है। यह हमें आपस में मिलाता है, न कि अलग करता है। एक बार किसी ने उनसे पूछा कि हिंदू बड़े हैं या मुसलमान। तब गुरु जी ने जवाब दिया कि बिना नेक काम के दानों ही अच्छे नहीं हैं।

ਅਭਿਆਸ

ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਗद्याਂਸ਼ੋਂ ਕਾ ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ :-

1. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੰਜ + ਆਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਬਾਰੇ ਪੰਚਨਦ ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖਿੱਤਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨਤਮ ਵਿਕਸਿਤ ਮਹਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ -1 ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਹ ਨਾਮ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਨੇ ਦੇ ਸਾਥ ਪੰਜ+ਆਬ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ। ਪਰੰਤੂ ਇਸਦੇ ਪੂਰਵ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਮੇਂ ਪੰਚਨਦ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਸਾਥ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨਤਮ ਵਿਕਸਿਤ ਮਹਾਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. ਹਰ ਸਮਾਜ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਬਿੰਬਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਪ੍ਰਤੀਕ, ਬਿੰਬ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਸਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਲਾਕੇ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਿਕ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਝਲਕ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਅਨੁਵਾਦ-2. ਹਰ ਸਮਾਜ ਅਪਣੀ ਆਵਸ਼ਯਕਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਬਿੰਬਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਏ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਪ੍ਰਤੀਕ, ਬਿੰਬ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਾਰ (ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਈ ਪਹਲੂਆਂ) ਦੇ ਸਮਝਣ ਮੇਂ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਸਾਥ ਜੁੜੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਯਾਸ ਮੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਝਲਕ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

3.ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਉੱਚੇ ਆਦਰਸ਼, ਨਾਮ ਜਪੋ, ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੜ ਗਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਉੱਚਾ ਜੀਵਨ ਮਿਆਰ ਜਿਊਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਕੰਮ, ਹਰ ਧੰਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ।

ਅਨੁਵਾਦ -3 ਪੰਜਾਬ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਾਣੀ ਕੇ ਤੀਨ ਤੱਚ ਆਦਰਸ਼ - ਨਾਮ ਜਪੋ, ਕਿਰਤ (ਪਰਿਸ਼ਰਮ) ਕਰੋ ਤਥਾ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੋ (ਭਾਟਕਰ ਖਾਓ) , ਪੰਜਾਬੀ ਰਹਨ ਸਹਨ ਮੇਂ ਗਹਰੀ ਜੜ੍ਹ ਪਕੜ ਗਏ । ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਸ਼ਰਮ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੱਚ ਜੀਵਨ ਸ਼ਤਰ ਜੀਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਕਿਸੀ ਭੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਪਹੁੰਚਨੇ ਲਗੇ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤਿਏਕ ਕਾਰਜ , ਪ੍ਰਤਿਏਕ ਧੰਦੇ ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਪਰਿਸ਼ਰਮ ਸੇ ਨਾਮ ਕਮਾਯਾ ।

4.ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਿਖਰਦੀ ਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ-ਪਰਚਾਵੇ ਤੇ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਵਸੀਲੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਮਨ ਤਾਲ ਬੱਧ ਹੋ ਕੇ ਨੱਚਦਾ ਤੇ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ -4 ਮੇਲਾਂ ਮੇਂ ਜਾਤਿ ਖੁਲਕਰ ਸਾਂਸ ਲੇਤੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਿਖਰਤੀ ਹੈ ਤਥਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਮਨ ਬਹਲਾਨੇ ਤਥਾ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਕੇ ਸਾਮੂਹਿਕ ਵਸੀਲੇ ਹੋਨੇ ਕੇ ਸਾਥ-ਸਾਥ ਮੇਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤਥਾ ਕਲਾਤਮਕ ਭਾਵਾਂ ਕੀ ਭੀ ਵ੍ਰੱਧਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਇਨਮੇਂ ਜਾਤਿ ਕਾ ਸਮੂਚਾ ਮਨ ਤਾਲਬਢ ਹੋਕਰ ਨਾਚਤਾ ਤਥਾ ਏਕ ਸ਼ੁਰ ਮੇਂ ਗੂੰਜਤਾ ਹੈ।

5.ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਨੂੰ

ਦੂਸਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ।

ਅਨੁਵਾਦ -5 ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਯਾ ਮਾਨਵ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਘਟਿਤ ਕਿਸੀ ਘਟਨਾ ਕਾ ਸੰਬੰਧ ਜਬ ਕਿਸੀ ਦੂਸਰੀ ਘਟਨਾ ਕੇ ਸਾਥ ਜੁੜ ਗਯਾ , ਤਬ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਯੋਂ ਮੇਂ ਏਸੀ ਹੀ ਘਟਨਾਓਂ ਕੇ ਘਟਿਤ ਹੋਨੇ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨੇ ਲਗਾ। ਉਸਨੇ ਏਕ ਘਟਨਾ ਕੋ ਦੂਸਰੀ ਘਟਨਾ ਕਾ ਕਾਰਣ ਮਾਨ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਸਾਥ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਯਾ ਮੇਂ ਆਨੇ ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ।

6.ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕ-ਜੀਵਨ ਦਾ ਜੀਵੰਤ ਅੰਗ ਹਨ। ਜਨਮ, ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਇਲਾਜ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਨ।

ਅਨੁਵਾਦ-6. ਲੋਕ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਔਰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਭਰਮ ਆਜ ਭੀ ਹਮਾਰੇ ਲੋਕ-ਜੀਵਨ ਕਾ ਏਕ ਜੀਵੰਤ ਹਿਸਸਾ ਹੈਂ। ਜਨਮ, ਵਿਆਹ ਔਰ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਸੰਸਕਾਰ ਆਜ ਭੀ ਭਰਮ ਕੇ ਸਾਥ ਕੀਏ ਜਾਤੇ ਹੈਂ। ਬੀਮਾਰੀਯੋਂ ਕੇ ਇਲਾਜ ਕੇ ਲਿਏ ਅਧਿਕਤਰ ਲੋਕ ਆਜ ਭੀ ਉਨ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਇਲਾਜ ਵਿਧੀਯੋਂ ਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਤੇ ਹੈਂ, ਜਿਨਕਾ ਆਧਾਰ ਲੋਕ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈਂ।

7.ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਿਮਨ ਬੌਧਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਉਹਨਾਂ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਹੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਅੰਗ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਦਿਮ ਕਾਲੀਨ ਸਮਾਜਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਲਦ ਜੁਲਦੇ ਹਨ।

ਅਨੁਵਾਦ-7. ਪ੍ਰਾਯ: ਏਹ ਸਮਝਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯਾ ਵਹਮ ਭਰਮ ਮਨੁੱਖ ਕੀ ਨਿਮਨ ਬੌਧਿਕ ਅਵਸਥਾ ਕੀ ਉਪਜ ਹੈਂ, ਜਿਨਕਾ ਅਤੀਤ ਮੇਂ

काफी महत्व है या लोक विश्वास और वहम-भ्रम उन समाजों की ही जीवनचर्या का अंग हैं जो आदिकालीन समाजों के साथ काफी मिलते-जुलते हैं ।

8.लोक-ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਤਰ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦਿਲਖਿੱਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਉੱਚੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਮਈ ਬੋਲ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਬੱਚੇ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੀ, ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ਼ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

अनुवाद-8.लोक खेलों में खिलाड़ियों को एकत्रित करने की विधि अति आकर्षक होती है । कुछ बच्चे किसी ऊँची जगह पर खड़े होकर ऊँचे स्वर में लयात्मक स्वर उच्चरित करते हैं, जिन्हें सुनकर बच्चे चोरी-छिपे, बहाने के साथ घरों से निकलकर खेल में शामिल हो जाते हैं ।

9.ਲੋਕ-ਗੀਤ, ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁੱਚੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ ਜੋ ਸੁੱਤੇ ਸਿੱਧ ਲੋਕ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਝਰਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝਰ ਕੇ ਲੋਕ-ਚੇਤਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਦੇ ਹੋਏ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਗੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਅਣਵੰਡਿਆ ਕੀਮਤੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਬੋਲੀਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਪਲੇਠੀ ਕਿਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

अनुवाद-9 लोक गीत, लोक-मन के ऐसे सच्चे भाव हैं जो सुप्त सिद्ध लोक हृदयों से झरनों की तरह झर कर लोक चेतना के अंग बनते हुए पीढ़ी दर पीढ़ी आगे पहुँचते हैं । ये किसी कौम की अविभाजित बहुमूल्य सम्पत्ति होती हैं । किसी बोली के साहित्य की यह ऐसी पहली विशेषता होती है ।

10.ਨਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਗੂੜਾ ਸੰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਕ ਜਦ ਜੀਅ ਚਾਹਵੇ ਨਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਨਕਲੀਏ ਪਿੜ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਜੁੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

अनुवाद-10 नकलों में दर्शकों की भी महत्त्वपूर्ण भूमिका होती है ।
अभिनेताओं तथा दर्शकों का आपस में बड़ा गहरा सम्बन्ध होता है ।
दर्शक जब जी चाहें नकलों में हस्तक्षेप कर सकते हैं । जब नकलबाज़
'अखाड़ा' लगाते हैं, तो दर्शक उनके इर्द-गिर्द जुड़ने शुरू हो जाते हैं।

=====

तैयारकर्ता व प्रस्तुतकर्ता

डॉ.सुनील बहल

एम.ए.(संस्कृत ,हिंदी), एम.एड.,पीएच.डी (हिंदी)

स्टेट रिसोर्स पर्सन

(हिंदी और पंजाबी)

=====